

سر مقاله

زلزله مرگبار ترکیه و سوریه، همداری برای کشورمان!

قدیر گلکاریان، مدرس روابط بین الملل Near East University

به دنبال وقوع زلزله در شهرستان خوی در شرایط سخت زمستانی که به راستی هموطنان مان را با دشواری های جدی مواجه کرد و اگر حمایت و همت مردمی نبود، شاید دولت چندان در مهار این تبعات این بحران در شرایط بد اقتصادی ای نتوانست موفق باشد. به دنبال این حادثه تلخ و رخداد طبیعی، متأسفانه زمین لرزه در ده شهر ترکیه و روستاها و قصبات اطراف آنها در جنوب ترکیه باعث شد که جان ده ها هزار نفر در زمستان سخت و طاقف فرسای امسال گرفته شود و البته بسیاری هنوز در زیر آوارها مدفون هستند که به تدریج بر آمار تلفات خواهد افزود. در این میان تعداد بسیار زیادی از مردم این مناطق نیز بی خانمان، مصدوم، وامانده از معیشت و کار به آینده ای مبهم چشم دوخته اند. این در حالی است که این رخدادها از سوی زمین شناسان و زلزله شناسان در کشورمان و حتی ترکیه و بنا به مطالب درج شده در نشریات ترکیه، از سوی برخی از کارشناسان خارجی نیز پیش بینی شده بود. زیرا باور بر این است که لایه تکتونیک زمین در زیر اقیانوسها و خطوط شکاف گونه در کف اقیانوس و دریاها نشان می دهد که لایه ها پیوسته در حال حرکت هستند و به تدریج بخشی از قاره ها به همدیگر نزدیک میشوند و حتی بر اساس یافته های علمی، گویا شبه جزیره عربستان به سمت شمال و شمال شرق فشار تکتونیکی زیادی را وارد می کند که همین امر موجب بروز زلزله های دیگری در آینده خواهد شد. در هر صورت این موارد تخصصی است و باید کارشناسان در این رابطه اظهار نظر مفصل و مفیدی را که بتواند برای مردم قابل فهم باشد، بیان کنند.

آنچه در این حوادث محرز شده، این است که متأسفانه با وجود وقوف و ادراک به زلزله هیچ بودن ایران و ترکیه، به نظر می رسد تدابیر لازم و آمادگی های معقول هیچ گاه از سوی دولت ها در نظر گرفته نشده است. و گرنه امکان نداشت که شاهد چنین صحنه های دلخراشی بوده باشیم. حوادث طبیعی باید تنها و فقط از منظر علمی ارزیابی شود و این اتفاقات را صرفاً تقدیر الهی دانستن خلاف آموزه های دینی است زیرا خدای متعال انسان را نیز حامل و عامل تدبیر و عقلائیت قرار داده که به واسطه عقل و اندیشه و علم به سمتی برود که حکمت های خداوند را نیز به نعمت بدل کند. نه اینکه هی عقلائیتی به خرج نداده و بعد از بروز حوادث ناگوار، از مسئولیت شانه خالی کند و بگوید تقدیر الهی بوده است. نه تنها ایران که سالها است با زلزله های متجریل، اردبیل، بم، طیس، ورزقان و ... تجربیاتی دارد، در این مورد آمادگی لازم را ندارد بلکه ترکیه و سوریه نیز با اینکه در روی گسل های جدی زلزله زا قرار دارند، نشان می دهد که دولت ها در این کشورها هم آمادگی لازم را برای مقابله با حوادث نداشته و ندارند. و گرنه وسعت تلفات تا به این اندازه نمی توانست باشد.

در ساعات اولیه روز دوشنبه هفته گذشته زمین لرزه مهیبی در جنوب ترکیه و شمال سوریه رخ داد که در اثر آن، هزاران ساختمان با خاک یکسان شد. هم در سوریه و هم در ترکیه، بناهای تاریخی از جمله قلعه تاریخی آنتب ترکیه و قلعه شمیمیس در سوریه نتوانستند در برابر شدت زلزله مقاومت کنند و علی رغم اینکه این دو بنای تاریخی از دوران ساسانیان، رومیان و ... باقیمانده و جزو آثار ملی و ثبت شده یونسکو می باشند، با خاک یکسان شدند.

چند پس لرزه - یکی تقریباً به شدت زلزله اولیه - چند ساعت بعد به وقوع پیوست. اما سؤال این است که چرا زلزله رخ داده تا به این حد مرگبار بوده و برای محافظت از مردم چه می شد کرد؟

همانطور که ابتدای مقاله گفته شد، زمین لرزه ها در اثر حرکت صفحات تکتونیکی، بخش های قابل توجهی از پوسته زمین اند که توسط جریان های همرفتی در گوشته داغ زیر به اطراف کشیده می شوند، ایجاد می شوند. صفحات متحرک از نظر اندازه متفاوت هستند. صفحات به آرامی حرکت می کنند و گاهی اوقات در گسل های زمین شناسی به یکدیگر چسبیده و گیر می کنند و باعث ایجاد تنش می شود. وقتی این تنش ها رو به ازدیاد بگذارند، می توانند ناگهان از کنار هم بگذرند و باعث ایجاد زلزله بزرگی از نوع زلزله در ترکیه و سوریه شوند.

ترکیه یکی از نادر کشورهایایی است که تنها بخش میانی آناتولی بر روی صخره هاست و غالب مناطق آن کشور کانون زلزله محسوب می شود. محققان در این چند روز طی میزگردهای تخصصی اعلام می کنند که بخش اعظم گسل ها روی صفحه آناتولی قرار دارد، یک بلوک پوسته کوچک که بین چهار صفحه دیگر فشرده شده است. از جمله صفحه عربی در جنوب شرقی، که به سمت شمال غرب پیش می رود. صفحه بسیار بزرگتر دیگری بنام اوراسیا که در سمت شمال قرار دارد به تدریج در حال حرکت به سمت جنوب است. از این رو وقوع زمین لرزه ها در ترکیه را باید رایج دانست. اگرچه بیشتر آنها در امتداد گسل آناتولی شمالی رخ می دهند لیکن، مرز خطرناک گسل صفحه اوراسیا که در نزدیکی استانبول است، میتواند زمینه ساز تلفات و آفات زیادی شود که متخصصان امر هشدارهای لازم را می دهند. همین وضعیت در تهران هم صادق است. یعنی ذکر این نکته از این لحاظ است که اگر خدای نکرده روزی زلزله ای به مقیاس ریشتری کنونی در استانبول و یا تهران رخ بدهد، جان صدها هزار که نه، بلکه میلیون ها انسان تلف خواهد شد. پس چه باید کرد که از حالا آمادگی لازم را داشت؟

همانطور که مشخص است، بیش از شدت زلزله، آنچه موجب تلفات بیشتر در ترکیه و سوریه شده است، عوامل بالای مسطح زمین ذخالت داشته و اوضاع را بدتر کرده است. زمین لرزه تحولی طبیعی است که وقوع آن اجتناب ناپذیر است. اما در این میان مهندسان عمران و معماری به همراه یک سری افراد ظالم و فرصت طلب و سودجو در نظام مهندسی دو کشور به همراه بخش عمده ای از مهندسان ناظر در شهرداری یا باعث شده اند که این اتفاق ناگوار رخ دهد. چرا که معلوم میشود، نبود استاندارد لازم در مقالبل زلزله در ساختمان ها باعث شده است که حتی برج های دو ساله با زمین یکسان شوند. قاتلان این افراد مظلوم، حادثه طبیعی نیست بلکه افرادی هستند که از ملزومات و امکانات زیر بنایی در ساخت آپارتمان ها و برج ها و دزدی در مصالح منجر به وقوع چنین حادثه ای شده اند. قاتل اصلی مردم آنهایی هستند که به عنوان کارفرمای پروژه دزدی در مصالح کرده اند، بدتر از آنها مهندسانی هستند که محاسبات اشان را غلط انجام داده و بدتر از همه آنهاپی که هستند که به پروژه ها مهر تأیید و سلامت بنا و پایان کار داده اند.

از همه مهم تر دولت ها هم مقصر اصلی هستند. زیرا وقتی معلوم است که سرزمینی به وسعت ترکیه و یا سوریه و یا ایران بر روی گسل های خطرناکی قرار دارند، چرا نباید مثل ژاپن تمهیدات لازم و پیشگیری صورت نگیرد؟ چرا واقع به این نباشند که نباید بر روی جلگه ها و روی زمین های ابرقی فرودگاه ساخت و شهرک ایجاد کرد؟ چرا کنترل مداوم به سن ساختمان ها و مقاومت آنها صورت نگیرد؟

آیا هزینه هایی که حالا گریبان گیر دولت های ترکیه، سوریه و حتی بارها بر گردن دولت های ایران سنگینی کرده است، ناشی ازاین سهل انگاری و اهمال کاری نیست؟

خدا می داند چندین سال طول خواهد کشید تا این شهرها دوباره آباد شوند، در این میان چندین میلیون دلار باید صرف شود تا خانه و کاشانه این مردم فلاکت زده مهیا شود؟ تمام اینها شاید جریان بشوند ولی آیا جان های از دست رفته و حال و روحیه و کابوس های شبانه ای که هر شب به سراغ حادثه دیدگان خواهد آمد را می توان با پول و سرمایه ترمیم کرد؟

دولت ها اگر عاقل باشند قبل از وقوع حادثه باید ابتکار عمل را به دست بگیرند تا اجازه ندهند چنین آفت هایی رخ بدهد و این همه سرمایه مضاعف بر کشور سنگینی کند. حوادث تلخ در ترکیه و سوریه و خوی نه تنها جان و روح شهروندان این کشورها را معذب می کند که خیل عظیمی از مردم جهان و با احساس را نیز جریحه دار کرده است. در حال حاضر بهترین کاری که می توان انجام داد این است که برای بدترین ها آماده شویم. تبریز، تهران، استانبول، اطراف سواحل مدیترانه و مرمره از جمله مناطق زلزلهخیز است. دارند که بتوانند در برابر زلزله های ۹ ریشتری آمادگی و مقاومت داشته باشند. از همه مهم تر از تکنولوژی کشور ژاپن که پیوسته زلزله رخ می دهد می توانند استفاده نمایند. نظارت بر روند ساخت ساختمان ها انجام پذیرد. انسان های با وجدان در نهادهای ناظر و شهرداری ها مسئول نظارت باشند تا چشمان هیچ کسی با اشک همراه نباشد. آه هیچ دردمندی شنیده نشود، سوزش دل هیچ حادثه دیده ای آرامش را از اجتماع سلب نکند. این حوادث نشان داد که علی رغم وجود قوانین لازم برای ساخت بناها، متأسفانه فساد موجود در ساختار شپرسازی چنان رسوخ کرده است که سازندگان مسکن مردم اغلب قوانین را نادیده می گیرند و به جای آنکه برایشان خانه بسازند، مزار درست می کنند.

بیا بیسد به عنوان پیمانکار، کارفرما، مهندس، مسئولان ای ربط دولتی برای یکبار هم

شده صدای وجدانمان را بشنویم و به مانند ژاپن خانه های مردم را محل آرامش بسازیم

نه قبرستان مخوف. در ژاپن هتل ها و برج های مسکونی و اداری را با مقاومت اشان در

برابر زلزله ستاره بندی می کنند نه با امکانات و ظواهر و تجملات و تزئینات. بیا بید یکبار

هم شده معقولانه عمل کنیم.

اخبار

رئییسی: نگاه پدران رهبری در دولت دنبال می شود

ما مدعی حقوق زنان هستیم

بسیاری کردند. آیت الله رئیسی این روز را روز پاپان استبداد و وابستگی و روز آغاز استقلال، آزادی و جمهوری اسلامی و روز تحقق خواست و اراده ملت بزرگ ایران دانست و افزود: این روز، روز به نمر شستست روشنگری‌ها و هدایت‌های امام راحل و روز پایان سلطه سلطه‌گران بر ایران عزیز روز بسیار مبارکی است.

وی با بیان اینکه امروز، روز جلوه انسجام ملی و وحدت و یکپارچگی و حضور حماسه فریاد است، تأکید کرد: امروز روز حضور مردمی است که در هر کوی و برزن و یا صدها شهر هزاران روستا در میدان حاضر شدند، که نه فقط رای که بالاتر از رای، با امام و رهبری معظم انقلاب اسلامی و شهدا و آرمان‌های بلند انقلاب شکوهمند اسلامی عهد ببندند.

آیت الله رئیسی ادامه داد: این عهد و میثاق بسیار بالاتر از رای است؛ در نگاه دینی ما کسانی که عهد می بندند فقط رای نمی‌دهند بلکه پایین رای و پایین عهد و پیمان شان همواره هستند.

رئیس جمهور اظهار داشت: ما امروز فقط جمع نشدیم که ۲۲ بهمن ۵۷ گرامی بدریم و از مقام شهدا، ملحا مجاهدان و کسانی که حماسه ۲۲ بهمن ۵۷ را آفریدند، تجلیل کنیم؛ آن حرکت عظیم قابل

«عصر آزادی» از جایگاه اجتماعی شادروان کریمی مراغه ای به عنوان ستاره پُرافروغ ادبیات

تورکی آذربایجانی گزارش می دهد:

آذربایجان وزن کم کرد

عصر آزادی / شهرام صادق زاده

بیر گون گلر، کریمی گنذر بوش قالار یئری / اشعاری، اهل معرفیته یادگار اولارا
استاد میرزا حسین کریمی مراغه‌ای شاعر سرشناس مردمی و برجسته آذربایجان پس از طی یک دوره بیماری و بستری در بیمارستان های تبریز و مراغه، در نهایت به دلیل کهولت سنی و نارسایی برخی از اعضای بدن از جمله قلب در ۹۱ سالگی چشم از جهان فرو بست. شادروان کریمی مراغه‌ای دارای نشان درجه یک هنری بود و گواهینامه هنری درجه یک شعر آیینی کشور در سال ۱۳۹۹ به پاس ۸۹ سال فعالیت ادبی به وی اعطا گردید و به پاس سرودن بیش از ۲۵۰ هزار بیت شعر اجتماعی، طنز، مداحی و مرثیه در سال ۹۵ مورد تجلیل قرار گرفت. در حقیقت، اشعار اجتماعی و طنز شادروان استاد کریمی مراغه ای در قالب ۲۵ جلد کتاب های معروف "زنگارنگ" و اشعار مرثیه و مداحی این استاد در قالب ۳۰ جلد چاپ

تصویر کشیدن واقعیت‌های اجتماعی، تلخی‌ها و شیرینی‌های زندگی، در عین حال بدی‌ها، نیکی‌ها، زشتی‌ها و زیبایی‌ها را در شعرهای خود با زبان طنز بازتاب می‌دادند، از این‌رو شعر طنز او مرزها را در نوردیده است.

دکتر دول

اشعار استاد میرزا حسین کریمی مراغه ای سالیان سال با کزرویی‌های رژیم سابق، غرزدگی، ریاکاری و قشری‌گری به نبرد برخاسته و انتقادات تند و

تیز آن مرحوم درباره اسلام ستیزی، وطن‌فروشی و ترویج بی‌بند و باری دهان به دهان می‌چرخید و

میبازره فرهنگی را در علیه اقدامات ضدفرهنگی و ضددینی رقم می‌زد.

به اعتقاد کارشناسان ادبی، در هر ورق از مجموعه کتابهای "زنگارنگ" استاد کریمی، مطلب تازه و فکری بکر به چشم می‌خورد به طوری که شعر «عهد سلیمان» ایشان، علیرغم اختناق رژیم سابق و خطرانی که در آن دوران برای چاپ چنین انتقاداتی برای منتقد وجود داشت، استاد کریمی چگونه

انتخابات فرمایشی رژیم و فساد مالی هیئت حاکمه را زیر سؤال برده است.

از قرار معلوم، در این شعر استاد با داستانی طنزآمیز و تمثیلی، انتخابات پرندگانی را به تصویر کشیده است که با هم رقابت انتخاباتی دارند! لذا می توان گفت که این داستان منظوم یکی از بهترین قابل FABLE یا همان قصه های طنزآمیز در ادبیات آذربایجان تلقی می گردد.

خیل بی شماری از شاعرانی مانند ساعد باقری، اسماعیل امینی، ناصر فیض و سایرین که در ۶۰ سال اخیر به زبان تورکی آذربایجانی شعر سروده‌اند، از نوجوانی تحت تأثیر سبک و شیوه استاد کریمی مراغه ای بوده و وقتی به زبان مادری خود شعر می‌رایند و امادرو و شاگرد مکتب کریمی هستند.

محمدحسین قابل‌نژاد سردرودی که در سال ۱۳۹۵ ارج نامه‌ای در ۸۰۰ صفحه‌برای میرزا به رشته تحریر درآورد معتقد است: اختلاق طنزپردازان اجتماعی و مردمی بودند که در مقام یک جامعه شناس و مردم شناس چیره‌دست، روحیات آدمیان و رویدادهای زمان را به خوبی می‌دیدند و با به

تجلیل است اما علاوه بر تجلیل و تکریم نسبت به

فجر آفرینان ۵۷ آمده ایم تا بگوییم ۲۲بهمن ۱۴۰۱

با حضور مردم با شکسته دشمنان و با پیروزی جبهه

انقلاب یک بار دیگر رقم خورده است.

وی با بیان اینکه امسال یک ۲۲ بهمن دیگری در

تاریخ انقلاب شکوهمند انقلاب اسلامی رقم خورده

است، اظهار داشت: ببینید در این یکسال دشمنان

چه کرده‌اند و توطئه هایی که انجام داده‌اند اما ملت

سرفراز ایران زن و مردان تاریخ ساز ما چگونه

دشمن را شناختند دسته پلید دشمن را شناختند و

در صحنه خوب ظاهر شدند و خشک درخشیدند به

نحوی که یک بار دیگر در تاریخ انقلاب اسلامی مردم

عزیز و سرفراز و انقلابی ما دشمن را ناکام گذاشتند.

آیت الله رئیسی در ادامه با بیان اینکه هم ایجاد

حکومت پهلوی برخلاف خواست ملت و با کودتا بود،

هم ادامه آن، افزود: آنها در دوران حاکمیت خود

جنایت و خیانت کردند و به طرفیت‌های عظیم می

توجه بودند و فقط به خشنودی نظام سلطه و آمریکا

می‌اندیشیدند.

وی خاطر نشان کرد: حکومت ستمشاهی پهلوی

فقط خاطرماندگی را برای این ملت و کشور به بار

آورد؛ آنها برخلاف اصول مشروطه و کودتا روی

و منتشرش شده است. این شاعر معاصر خطه آذربایجان با تداوم سبک سنتی و کلاسیک شعر، اغلب در اشعار طنز خود رسم و رسوم زمان خود را به باد انتقاد گرفت و هرچند اکثر اشعار استاد به زبان تورکی آذربایجانی سروده شده است اما به علت مُقید بودن به سبک قدیم و اوزان شعری، با تعبیرات و اصطلاحات عربی و فارسی بسیاری آمیختگی دارد. استاد کریمی مراغه‌ای از جوانی تا به پیری و در تمام سال‌های عمر پر بار خود زبان گویای منطقه آذربایجان بوده و خاموشی او را تنها باور به حقیقت مرگ قابل تحمل می‌سازد و خودش سعی خوش گفته است که: من کریمی گنذر م یازدیغیم آثار قالار / بعضی فرانزه بولر بعضی سی دیوانه منی... و چه خوب است که فرهنگ تجلیل و قدردانی از مفاخر و بزرگان خطه آذربایجان در زمان حیاتشان تحقق یابد تا بعداً حسرت به دل ننمایم...

آذربایجان که بر زبان عاشیق ها و همراه موسیقی آنهاست، هجایی است اما گنجینه عروضی ادبیات آذربایجان نیز با اتکا به اشعار فضولی، نسیمی، نباتی، ختایی، سید عظیم شیروانی، صراف، علی آقا واحد، استاد شهریار و سایرین بسیار غنی است.

سعید سلیمان پور افزود: بی مجامله طبع روان استاد کریمی نظیری ندارد لذا او می تواند مضامین و حرفهایش را بی‌هیچ تکلفی و به شکلی حیرت انگیز،

موزون و در اوزان عروضی بر زبان بیاورد.

وی اضافه کرد: شاخص دوم، قدرت سوزه یابی و طنزآفرینی استاد است، چه بسا کسانی که دارای

علاقه‌ای فراوان و پرقدردند اما در خلق شوخی و مضامین طنزآمیز ضعیف هستند لذا استعداد طنزآفرینی

استاد کریمی و نکته‌یابی‌های طنزآمیز او، مختص خود است.

سلیمان پور یادآور شد: شاخص سوم استاد نیز

که معمولاً به آن پرداخت نشده است قدرت داستان

پردازی ایشان است و اینکه داستانه‌های طنزآمیز و

منظوم خویش را از کجا شروع کند، در چه مسیری

ادامه بدهد و چه پایانی برایش در نظر بگیرد.

با این تفاسیر به جرات می‌توان گفت که در

طول صد سال اخیر شعر هیچ شاعری در منطقه

آذربایجان به اندازه اشعار طنز و اجتماعی استاد

کریمی مراغه ای خواننده نشده و او برخطاب‌ترین

شاعر آذربایجان بود به طوری که یکی از بهترین

قطعات طنز ادبی او را می‌توان از زبان خودش به

اطرافیان گوشزد نمود.

ساعلیقیمی منی یاد ات اخوی / من اولندن سورا

چیرما یخوی / ساعلیقیمدا من دیندیر دیلین / گلمه

ترجمیمه تاج و گولین / ساعلیقیمدا الیوی چک

باشیم / یاخما بورنون زیلغین باش داشیما / تا وارام

اوزه مراغه ای الیوی نه قارا گئی؛ نه اوزاد سقلیلوی /

قوی یانیم من سنه، سنده منه یان / سن منه جان

دنه، دیمیم من سنه جان!

ساعلیقیمدا منی یاد

انت آخوی،

من اولندن سورا

چیرما یخوی،

ساعلیقیمدا منی

دیندیر دیلین،

گلمه ترحیمیمه تاج

و گولین،

ساعلیقیمدا الیوی

چک باشیما،

یاخما بورنون زیلغین

باش داشیما!

استاد کریمی را به عنوان شاعری صرفاً طنزنویس

بشناسیم!

وی خاطر‌نشان کرد: کافی است کسی با الفبای

سیاست آشنا بوده باشد، آن وقت با تأمل و تغقل

و تعمق در محتوای ابیات استاد می‌داند زمانی که

قانون کاپیتالاسیون در مجلس شورای ملی توسط

نمایندگان منتسب و حقیر به تصویب رسید و امام

به خاطر اعتراض و مخالفتشان دستگیر و زندانی

و تبعید شدند، شاعر شجاع و فرزند خلف مراغه

با سرودن شعر "افسوس منیم سنوگولیم ایران آره

گنتی" همه خشم و آزرده‌گی خویش از آن مصوبه

و سلطه اجاب را اظهار نمود!

دفتر آخر

یک شاعر و طنزپرداز معاصر آذربایجان در این باره

گفت: اولین شاخص استاد کریمی در شاعری، طبع

بسیار روان اوست زیرا می‌دانید که وزن شعر سنتی